

Fortsettelse.

En Reform af Sygeplejen i Danmark.

Naar vi Danske drager udenlands, og særlig naar Rejsen gaar til de engelsktalende Lande, da har de fleste af os vist en ubestemt Følelse af eller Frygt for, at alt vort eget hjemlige ikke kan staa Maal med det fremmede. I saa Henseende har gentagne kortere og længere Ophold, saavel i Storbritannien som i de Forenede Stater til en vis Grad ændret mit Syn. I det Hele og Store er mit Indtryk det, at vi ikke behøver at skamme os over vort Folk; paa de fleste Omraader er vi, saavidt jeg kan se, fulgte godt med, og i adskilligt er vi paa Højde med de Bedste — jeg nævner i Flæng vor Skoledannelse, vor sociale Lovgivning, dansk Husdyravl, Mejeri o. m. a.

Ogsaa indenfor den danske Kyndevidden er der foregaaet en Udvikling henimod Frihed og Selvstændighed i Lighed med, hvad vi ser i hine Lande, en Udvikling, som — derom vil sikkert alle fordomsfrie Meenesker være enige — kun kan gavne og styrke vort Folk. Kvindens Arbejde, det være sig, af hvad Art nævnes kan, er kommet til en Hæder og Værdighed, som aldrig før. Ja, selv Husmoderens Gerning er nu atter begyndt at blive respekteret, fordi der lægges Vind paa en grundig og systematisk faglig Uddannelse, som gør denne nye Tingens Orden fuldtud berettiget.

Men der er een sorgelig Uddannelse, og det er den, som her skal omtales. Der findes jo i Danmark Skoler for snart sagt alt muligt under Solen. Men en Skole for Sygeplejersker har vi ikke. Jeg gentager det for Tydeligheds Skyld: Vi har ingen Skole for Sygeplejersker. Vi har Hospitaler og Kliniker, hvor unge Piger ansættes til at pleje de Syge og saa, alt efter deres Evner og aandelige Udstyr, samler sig en større eller mindre Erfaring og Dygtighed heri. Men i hvilket andet Fag vilde man vel gaa frem efter den Metode?

Og dog vil de fleste være enige om, at blandt alle kvindelige Arbejdsfelter indtager Sygeplejen den smukkeste og naturligste Plads. Derfor er det sørgeligt, at vi her staar saa langt tilbage — sørgeligt og beklageligt, ikke for vort Forhold til andre Lande, men for Gerningens og Kvindernes Skyld.

Jeg skal forklare nærmere, hvad jeg mener. Man taler om, at en Kvinde er „født Sygeplejerske“, og hvis det betyder, at hun er opfyldt af Lyst og Trang til at tjene og opofre sig for sine lidende Medmennesker, da har hun sikkert ogsaa en af Grundbetingelserne for at kunne blive en dygtig Sygeplejerske. Men for at hun skal kunne opfylde de Krav, som moderne, tidssvarende Sygepleje stiller til sine professionelle Udøvere saa godt som overalt udenfor Danmark, saa maa hun gennemgaa en grundig og systematisk Uddannelse, saavel teoretisk som praktisk; hun maa oplæres i Sygeplejens Teknik saavel som i dens Etik. Det ene er lige saa vigtigt som det andet. Men hvad Uddannelse bydes der Sygeplejelever herhjemme?

I New York og London, de to Steder, hvor man vel nok er naaet højest paa dette Omraade, har hvert af de store, anseede Hospitaler sin „Training School for Nurses“, hvis Elever varetager Plejen af Patienterne. I Spidsen for Skolen staar en „Superintendent“, d. v. s. en Dame, hvis alsidige Uddannelse og Erfaring gør hende skikket til at uddanne Sygeplejersker. Hun har til Hjælp, en eller to „Assistants“, samt alle sine „Headnurses“ — Plejemødre. Denne Stab af kyndige, fuldt uddannede Lærerinder varetager, assisteret af Læger — bl. a. ved Forelæsninger —, Uddannelsen af Eleverne, som paa denne Maade er under uafbrudt Tilsyn og Belæring — praktisk og teoretisk.

Undervisningen gaar systematisk og grundigt frem gennem Klasser, aldeles som i en almindelig Skole, og der vaages nøje over hver enkelt Elev — hendes Kvalifikationer og hendes Fremskridt, samtidig med at der drages Omsorg for, at alle i Løbet af den 3-aarige Læretid faar et ensartet, saa vidt muligt udtømmende Kendskab til Sygeplejens forskellige Grene.

I disse Skoler raader en Disciplin og en Tugt, som nærmer sig stærkt det militæriske og for en flygtig Iagttager kan tage sig noget rigoristisk ud, men som, naar man kommer i nærmere Berøring med den, afslører sig som Livsnerven i en god Sygeplejeskole. Der tales i vore Dage højt om Individualitetens Udvikling, personlig Selvstændighed og Frihed, og alt dette er godt nok. Men i en Sygeplejeskole gælder det, om man vil lade sig indrullere i Rækkerne og tjene i en Hær, hvis Kamp er saare vigtig og ansvarsfuld. Den amerikanske Kvinde beskyldes jo ellers ikke for Uselvstændighed eller Mangel paa Frihedsfølelse, men hun har indset, at i en saa alvorlig Gerning som Sygeplejen giver det en mægtig Støtte at være et veldisciplineret Led af et ordnet Hele, og at Ansvaret ved Gerningen er for stort til, at den paa noget Punkt kan overlades til den Enkeltes Eksperimenteren.

„The Superintendent“ — Forstanderinden — er enebestemmende i alt vedrørende Plejerskerne — deres Ansættelse og Omflytning fra en Afdeling til en anden — det er hendes Departement. Alt øvrigt Hospitalets Drift vedrørende varetages af en mandlig Superintendent, der som oftest er Læge.

Det er en saadan Ordning, vi skal have herhjemme. Selvfølgelig er Mænd, og navnlig Mænd, der ingen speciel Forberedelse har paa dette Omraade, hvor praktiske og humane de end kan være, fuldstændig uskikkede til at være Sygeplejerskernes Overordnede eller til at lede deres Uddannelse. Men dette Misforhold er saa indlysende, at det før længst maatte være blevet forandret, om vor Lægestand paa Sygeplejens Omraade var fulgt tilstrækkeligt med Tiden og havde forstaaet, at her gjaldt det om ny Landvinding i Kampen mod Sot og Syge og ikke som et Forsøg paa at trænge ind paa Lægens Gebet.

At Lægerne af det forrige Slægtled, som har maattet nøjes med Gang- og Vaagekoner, ser paa den nuværende Ordning som et tilstrækkeligt stort Fremskridt, det kan ikke undre nogen. Men at den nuværende yngre Lægestand, som paa alle Punkter i sin Videnskab følger med Tiden, studerer ved fremmede Hospitaler osv., ikke har kunnet se, at Sygeplejens Stilling i Danmark lader saare meget tilbage at ønske, og derfor har faaet Lyst og Trang til at tage Haand i med for at bringe den paa Højde med Tidens Krav, det forbauser unægtelig. Der er i de sidste Aar fra Sygeplejerskerns Side blevet gjort et energisk og dygtigt Arbejde for at højne Standen og bedre dens Kaar. Men for Sygeplejeforholdene ved vore Hospitaler bliver fuldstændig omordnede og en ensartet systematisk Undervisning indført, faar det Hele ingen Art. Man maa ønske, at der snart indenfor Lægestanden maa vaagne en Forstaaelse heraf, men sker det ikke, da kan Sygeplejesagen ikke af den Grund staa i Stampe herhjemme. Da bør Sygeplejerskerne ved en Appel til Offentligheden, i hvis Tjeneste de udnytter deres Kræfter og Evner, sikre sig den fornødne Støtte til, selv mod vore Lægers og Hospitalsautoritetens Ønske, at gennemføre de nødvendige Reforme, som kun har ladet vente allfor længe paa sig.

Margrethe Koch,

f. Schiøler.

Tidligere „Headnurse“ i New York.

Elektriciteten.

„Elektriciteten.“ Populært fremstillet af Helge Holst. (G. B. N. F.)

I det velkrevne Forord, hvormed Prof. P. la Cour indleder det nævnte Værks 1ste Hefte, peger han med megen Berettigelse paa Misforholdet mellem den overordentlige Udstrækning, i hvilken Elektriciteten anvendes i vore Dage, og det Ukendskab til dens Væsen og Virkemaade, der almindeligvis forefindes i alle Stænder og Klasser udenfor de egentlige Fagfolks Kredse. Vi, der daglig hører i elektrisk Telefon, kører med elektrisk Sporvogn og lader os føre fra Etage til Etage med elektrisk Elevator, for om Aftenen at udhvile i Glansen af det elektriske Lys, har som oftest kun meget uklare Forestillinger om det specielt elektriske ved alle disse Virksomheder.

Og dette ligger nu ikke i særlige Vanskeligheder ved Forstaaelsen af de elektriske Fænomener — de er i det store og hele enkle og letforklarlige nok, med Analogier fra andre almen kendte fysiske Fænomener. Nej, Forholdet er et helt andet. Aarsagen er snarere den Fart, hvormed den tekniske Udvikling foregaaer i vore Dage.

Tidligere Tidens tekniske Fremskridt var langt mere sendrægtige. Langsomt bredte de tekniske Nyheder sig fra Land til Land, og langsomt gik ogsaa Udviklingen indenfor selve Fagene. Nogen rivende Udvikling som den, den sidste Menneskealder har set indenfor Elektrotekniken, kendes der paa langt nær intet Sidesykke til i tidligere Afsnit af Teknikens Historie.

Nu er Forholdet dette, at kun Fagspecialisten kan følge med alene af den Grund, at det store Publikum hverken har Fundamenterne til at forstaa Fagtidsskrifterne eller Tiden til at gennemløbe dem, men er henvist til ofte ganske forfejlet „populær“ Vejledning.

Men er nu Fordelen eller Betydningen af at være med, saa stor? Det kan dog kun blive begrænset, det Kendskab, man almindeligvis vil kunne opnaa til et saa uhyre Felt som det elektriske! Jo, sikkert er det Umagen værd! For ret at kunne faa den fulde Nytte af et Hjælpe-middel som Elektriciteten maa Almenkendskaben hertil stige. Rent bortset fra det almindelige, som Tilværelsen af en saa højt udviklet Teknik altid har i sig selv, vil den blandt andet vise sig som det virksomste Middel til Modarbejdelsen af „elektrisk“ Humbug, og til tilfulde at udnytte alle de Chancer, som den udbredte Adgang til Elektricitet byder vore Dages Publikum. Der behøves ikke megen Kendskab til Elektriciteten for at forstaa, hvorledes Prædikateret „elektrisk“ bør vurderes, naar det hefter ved en Trædstik eller en Pudsepomade, eller til at forstaa Betydningen af den „milde“ elektriske Strøm, „der udgaar fra“ saakaldte „galvaniske“ Helbredelsesmidler i Form af Bæltter etc. — ej heller til at indse, i hvilke Tilfælde en nem lille Motor vil kunne erstatte besværligt Haandarbejde (Handskesyning). —

Det er i Bevidstheden om denne Trang til populær Oplysning om de elektriske Fænomener, at det foreliggende Værk er blevet til. Naar en kyndig Haand lægger dette store, interessante — af alle kendte; men af de færreste forstaaede — Materiale tilrette for Læseren, saaledes at den ønskede Viden naas, uden at han trækkes gennem flere eller besværligere tekniske Detailler, end han selv under Læsningen uvilkaarligt ønsker det — vil sikkert Størsteparten af vor dannede Almenhed med Glæde gribe den Lejlighed, der tilbydes sig til at skaffe sig en ofte ønsket og højt fornøden Viden om, hvad der foregaaer, naar Sporvognens Vognstyrer drejer Haandtaget — Kørenøglen — og Sporvognen langsomt sætter sig i Bevægelse, eller naar vi ved Tryk paa en Elevator-knap hidkalder Elevatorstolen og — hvis den er ubenyttet — og kun naar dette er Tilfældet — ser den komme dalende ned til os.

At domme efter de Prøver, den paa disse Felter saare erfarne Forfatter dels tidligere har præsteret, dels forelægger Læseren gennem 1ste Hefte og de enkelte delte ledsagende Tekststudval og Billeder, er Fremstillingen netop, som man kunde ønske den: Populær og letfattelig uden at være overfladisk; ligesom man gennem Prøverne ser, at den i en tiltalende Grad vil blive fort up-to-date. Værket lover saaledes en rigt illustreret, Omtale baade af Nernstlampen (hvorfor ikke og

saa af Pantallampen (Kvægsølvlampe), de historiske Salpeterværker not least: en indgaaende elektricitetsværkerne, som de, takket være, bøjde paa dette Omraade Udbredelse heri. L. Vindelstrømme vil disse sidste jo kun relativt fuldt saa stor som Bycentralerne af Kilowatt. Hertil selvfølgelig er langt mere end disse, er de mærket Gennemgangs af de store elektriske Indretning.

Den historiske Indsats sin priselige Kortfattet, Med Udeladelse følger man Udviklingen Kim til den første i Gilberts „De magnetiske interessante Fortsættelser — et kraftigt metal Forskning, en al Erfaringsvidenskab.

Det er saaledes en fuld Opgave, G. B. N. og Værket synes nu være godt begyndt, taktter danner en betydelig og da han selv er „Elektricitet“ heri. L. fuldstændig den maa Omfang fortjente Betydningen — af denne med paa Vejen. At nu som rosværdig i den foreligger, er silskke der bag de lukkede Professoren nævnt Tempel skjuler sig i dette overordentlig opsamlende Elektricitet paa nem og billig i langt fra usandsynlig være, at denne Dor for la Cours energi Banken, til Held for

Foreløbig anbefal strakte, sikre Haand Tusinder, der vil faa et Besøg i Elektricitet ledes som den i Øje

Hornbæk Stationsby

Hornbækbanen, som blivelse har været Strid, synes ikke at delig Fremvækst.

bygningerne, som g en særdeles skarp l Først skrev en Ar Helsingør-Blad for komiteen til at søg Med passende lokal Banekomiteen den ring, at der ikke nogensomhelst Aendringernes Stil eller Anlægger, Ingeniør Bygningerne, „og d Misstemning i Ar lere vilde have g havde ikke Raad i ligere Arkitektkonor en Bygningsstil, som misk Arkitektforeni

Nu tager en anset misk Arkitektforen Blad med en bitter Hornbækbanekomit Statsbanernes smuk opførte de nydelige. „Jeg har haft disse Tegninger, og — skont Læghand om, at værre Mak været fremstillet paa der navnlig om selv som endda komme meget iøjnefaldende sit grimme Ydre vil teret.“

Redaktionen fører Oplysning, at Ake enings Formand — fentligheden havde ledes Stationsbygning jekterede Hornbæk at se ud, efter de fo at domme — tilskrev styrelse og heulede hed paa det store Ar

ans Afgørelse falde ud til ropærne, frygter man for ure Uroligheder. Den klug har afslaaet at gaa ind og engelske Erstatningsgen er fuldt oplyst, og den lte Svar gennem Taotai'en sine fornemme Mandarin, Lew — saaledes skriyer an Europæisk med næsten ke Bogstaver — har i den e spillet en fremtrædende ider Englands Forhandlin om Tibet-Spørgsmaal. Og rigt ham, der i Sommeren undersøgelserne i Anledning den amerikanske Korre og en fransk Missionær, vindende Mand i sine behersker Engelsk skriftigt og omgaas meget Euro op Liang og han er blevne Ordningen af den vanskeltes som et sikkert Tegn ejserinden for enhver Pris sig forsonligt. Alene ved Personer er der vist Euro Hensyn.

Christian IX.s Død.

Den skrives til „Ritz. bruar: Februar, samtidig med, at ns Bisættelse fandt Sted i dtes her i Kapstaden paa n danske Konsul Julius eget højtidelig Mindeguds or afdede Konge.

ten har dansk Præst eller hernede, havde Konsul Erkebiskoppens Tilladelse udstjenesten fandt Sted i Hovedkirke St. Georges Ka e Kirkerum var smagfuldt blandt andet var Pulpitstikstolen betrukne med æde.

repræsentativ Forsamling udstjenesten. Bl. a. bemærminister, Dr. Jameson, r offentlige Arbejder, Dr. plajn Butley som Repræ Guvernøren, Generalmajor manderende General i Kap. Liberman, Capelows alle de fremnede Magters Byens øvrige civile og militæder. Endvidere var den i mødt fuldtallig.

egudstjenesten udførtes af p p e n, assisteret af forskel elsignelsen var lyst, sang ne, der var skreven i Dag, hvorefter den danske Nav spillet, medens hele Forste sig. Højtideligheden af Chopins Sorgemarche. lyen vajede Flag paa halv 12 affyredes Minutskud fra

Christiansborg.

ale Vælgerforening holdt øde om Christiansborg-Prø er ingen Grund til Glæde i denne betydningsfulde og nationale Sagier for god politisk Agitations-Numer. deler sig her ikke i Højre og r er gode Højremænd, som alvorligt gennemtænkt, fordi at Højre repræsenterer et lpunkt, der ikke er foreneligt e en Løsning igennem, om Kyndige enes deri, at den g er. Og der er uangribelige d, som ikke vil gaa med til r anbringer Rigsdagen i en et Slotskompleks. Men der ade Højremænd og Venstre u vil være færdige med dette blot for at faa en Ende paa i. de ikke har Taalmodighed a' værdig Afslutning paa saa rengelser.

os kan imidlertid med Til paa, at de tager Føringen, l forvirre Begreberne. Naar

saaledes Raadmand Philipsen, der var den ene af Mødets Hovedtalere, rev det Hele ned og flyttede om med Rigsarkiv, Statsadministration og Nationalmuseum, naaede vi atter ud i den gode, danske Snak, som mere end noget andet vil skræmme til den forhastede Afgørelse. Thi det Spørgsmaal er vi ude over. Det staaer fast, at vi skal have et nyt Christiansborg og en ny Rigsdagsbygning, saavidt muligt indenfor de staaende Rammer fra det gamle Slot. Striden drejer sig kun om, hvorvidt vi skal tage den foreliggende meget pyntelige Plan, som ikke tilfredsstiller noget Menneske, end ikke den talentfulde Arkitekt, der har tegnet den, siden han atter og atter gaar med til Omkalfatringer af den. Eller om vi skal gøre den sidste afsluttende Kraft-Anstrengelse. Med andre Ord, om vi skal gøre vort yderste for at skabe et nyt og værdigt Christiansborg eller rejse et længe varende Monument over en forhastet og unoden, tilfældig Flertals-Beslutning.

Man skulde ikke synes, der kunde være nogen Tvivl. I Virkeligheden kan Højre san lidt som Venstre være bekendt at skrive sig dette Udygtighedspas. En anden Sag var det, om noget af Partierne trøstede sig til at sige: ja, dette er jo godt. I Stedet siger de: lad os nu blive færdige! Hvilket maaske er en nem Udvej, men ingen Løsning paa en Sag, der ikke blot drejer sig om adskillige Millioner, men om Landets fornemste Bygning, der midt i Landets Hovedstad skal symbolisere Statsmagtens indre Forhold og for Resten staa som et uforglemmeligt Monument over, hvad vor Slægt evnede — eller ikke magtede.

Denne forhastede Udvej er dobbelt uærdig, fordi der faktisk her er gjort et meget stort og meget godt Arbejde, der har bragt Sagens virkelige Løsning nær. Hver Plet er udmaalt, hver Mulighed udtømt; vi ved saa god Besked som ingen-sinde før. Vi mangler kun den endelige og afgørende bundne Konkurrence mellem alle de — iøvrigt ikke særdeles mange — talentfulde Arkitekter, som har vist særlige Evner og dyb Interesse for denne Opgave. Denne Konkurrence skulde saa være bindende. Og for at sikre os, at Dommer-Komiteen ikke havde forset sig paa Sagen, maatte det lille og kyndige Udvalg suppleres med Repræsentanter — nordiske, engelske og hollandske — for den Arkitektur, som er vor hjemlige nærmest beslægtet.

Alt, hvad der risikeredes, var et Aars Udsættelse, der dog i ingen Henseende vilde være nogen Fare. Blev derefter Hr. Thorvald Jørgensens Projekt det bedste, nuvel, saa vidste vi, at det var umuligt at faa noget bedre. Hvem der end blev Sejherre, vilde vi have Sikkerhed for, at ingen bedre Løsning kunde naas indenfor den Ramme, der nu en Gang er valgt.

Vi vilde, uden nævneværdig Udgift eller Tidsspilde, have vundet det eneste værdige Resultat: den bedst mulige og den hurtigst forsvarlige Genopførelse af Landets fornemste Hus: Kongens og Folkets Christiansborg.

Gardehusarregimentet.

Under Forhandlingerne i Folketinget den 27de Oktober f. A. bragtes forskellige Forhold vedrørende Gardehusarregimentet paa Omtale, og navnlig rettede det socialdemokratiske Medlem Chr. Rasmussen enkelte ret graverende Beskyldninger mod Regimentets Chef, Oberstløjtnant Benzon og mod Eskadronchef, Ritmester Esmann. I denne Anledning lod Forsvarsministeren foretage en Undersøgelse. En udførlig Redegørelse for dennes Resultater er nu bleven tilstillet Folketinget og fremlagt for Medlemmerne.

Det vil erindres, at Anledningen til de nævnte Sigtelsers Fremkomst var en Forespørgsel til Ministeren vedrørende det i sin Tid meget omtalte Overfald paa nogle Befalingsmænd, der havde til Følge, at de tre, senere benaadede Husarer, idømtes Forbedringshusstraf. Folketingsmand Chr. Rasmussen udtalte ved den Lejlighed, at Regimentets Chef var en Type paa de Befalingsmænd, der praktiserer Militærvæsenet saaledes, at det var Skyld i de Paagældendes Forgrubelse paa deres Foresatte, — at Chefen var raa, — at Ritmester Esmann havde skældt Mandskabet ud for Sjovere og Bisser m. m. Folketingsmanden tilføjede, at hans Hjemmelsmænd var unge Mennesker. Han kunde ikke ransage Hjerter og Nyrer,

men han havde al Anledning til at tro, at det var rigtigt.

Den skete Undersøgelse har nu ikke paa noget Punkt stadfæstet disse Udtalelser. Oberstløjtnant Benzon har paa det Bestemteste tilbagevist Beskyldningen for at vise Raahed og Brutalitet i sin Optreden overfor Mandskabet, og Oberstløjtnantens Foresatte, Generalinspektøren for Rytteriet, giver ham fuldstændig Medhold heri og erklærer, at han efter sit Kendskab til Oberstløjtnanten maa udtale sig bestemt imod den Udtalelse, at han skulde være raa i sin Mund eller paa anden Maade. Oberstløjtnanten er — siger han — vel en streng, men en retfærdig og korrekt Foresat.

Overfor en af Folketingsmanden fremsat Sigtelse mod Oberstløjtnanten for for 15—16 Aar siden som Premierløjtnant at have brugt Pisken mod Mandskabet, oplyser et dengang afholdt Krigsforhør, at den paagældende Husar har erkendt, at Slaget var ganske ubetydeligt, og han var vis paa, at det var sket imod Premierløjtnantens Villie.

Hvad Ritmester Esmann angaar, har Undersøgelsen vist, at Ritmesteren ikke har brugt de paastaaede Skældsord, og Sagens Akter viser ydermere, at han er en omhyggelig Foresat. Herom vidner bl. a. et Telegram. Ritmesteren modtog paa Hjemsendelsesdagen i Oktober 1904 med Hilsen og Tak fra det indkaldte Mandskab.

I Redegørelsen oplyses det endnu, at en Undersøgelse, der er foretaget i Anledning af, at en Befalingsmand under Staldtjenesten skulde have ladet Mandskabet svinge Halmviske rundt med Arme, samtidig med at de foretog Knæbøjninger, har ført til, at Ministeriet har beordret Tiltale rejst mod en Premierløjtnant, der siden Juni f. A. har staaet udenfor Numer.

En Reform af vor Sygepleje.

Af

Cecilie Lütken,

Oversygeplejerske ved Garnisonssygehuset.

I „Børlingske Tidende"s Aftenavis den 10de Marts staaer en Artikel af Fru Margrethe Koch, født Schiøler, som omhandler Sygeplejesagen i Danmark. Jeg kalder det „Sygeplejesagen“, fordi der i mange Aar har været og er en Sygeplejesag, som der er arbejdet for og arbejdes videre paa, en stille sejt Kamp mod Stenen, der ikke vil rokkes.

Fru Kochs Artikel er som skrevet ud af mange Sygeplejerskers Hjerter, og det har været os en Glæde at læse den, og vi hilser Fru Koch som Medarbejderske i det tunge Arbejde, at overvinde en Modstand, der end ikke indlader sig paa at forsvare sit døde, fremskridtsfjendtlige Standpunkt med Argumenter for dets Berettigelse. Vi kan godt forstaa, at Fru Koch maa blive underlig berørt, naar hun efter Aar tilbragte i Amerika og vænnet til Forholdene derovre, ved sin Hjemkomst finder, at Tiden helt er løben fra de danske Hospitalsautoriteter.

For Sygeplejerskerne er det allerede forlængst gaaet op, at vil de lære rationel Sygepleje, maa de rejse til Udlandet. Da jeg for mere end 15 Aar siden ønskede en ordentlig systematisk Uddannelse i Sygepleje, maatte jeg tage til Tyskland for at faa den. Siden er Sygeplejersker i stadig voksende Skarer af samme Grund dragne til Udlandet. For Øjeblikket er over en Snes danske Sygeplejersker i Tyskland, England, Holland og Amerika for at lære rationel Sygepleje og Hospitalsøkonomi.

Jeg synes, at dette er en Skamplet paa vort Land, og naar man kommer til Udlandet, generer man sig for at fortælle om Forholdene herhjemme, og om, at man er nødt til at rejse ud, fordi der endnu i Aaret 1906 ikke findes en eneste Sygeplejerskole i Danmark. Naar man saa yderligere maa fortælle, at Sygeplejerskerne ikke har nogen kyndelig Chef, men staaer under en Direktør, Inspektør, Forvalter eller hvad han nu kaldes, som end ikke er Læge, men maaske Jurist, Officer eller Underofficer, saa ryster de medlidende paa Hovedet.

Ja, kære Fru Koch, kunde De hjælpe os til at vække vore Hospitalsautoriteter, saa vilde vi være Dem inderlig taknemlige, men jeg tror ikke, at det lykkes. De er nemlig saa svært tilfredse med al Ting, som det er, og synes, at det gaar alt sammen saare godt, som det gaar; de lukker Øjnene fast til for al den Util-

fredshed, der hersker blandt de Sygeplejersker, der ønsker at lære noget, og forstaaer ikke, hvilke Værdier saavel af Menneskekrafter som af Penge, der daglig ødes paa vore Hospitaler.

At Autoriteterne hverken vil eller synes at kunne se Nødvendigheden af Reformen, fremgaar klart af følgende: For ca. 3 Aar siden indsendte Bestyrelsen for „Dansk Sygeplejersraad“ et Forslag til Lægeraadet ved det kgl. Frederiks Hospital om en mere tidssvarende Ordning og Oprettelsen af Sygeplejerskole med Hensblik paa det nye Righospital. I ca. 3 Aar kom der intet Svar paa dette Forslag, først efter gentagne Henvendelser kom endelig Svaret. Den sidste Henvendelse og Svaret derpaa skal jeg tillade mig at lade aftrykke in extenso som et meget oplysende Vidnesbyrd om, hvor langt Stenen endnu er fra at rokkes.

I Anledning af den Skrivelse, som Bestyrelsen modtog den 26de December 1905 fra den højtærede Formand for Lægeraadet, hvori det meddeles, at der ikke i en nær Fremtid kan ventes Svar paa det af „D. S. R.“ indgivne Forslag om en tidssvarende Sygeplejeordning med Hensblik paa det nye Righospital, skal „D. S. R.“s Bestyrelse tillade sig endnu en Gang at henstille til det ærede Lægeraad, om det ikke var muligt, at Sagen snart kunde blive optaget til Forhandling igen, da det forekommer Bestyrelsen at være af stor Vigtighed i en nær Fremtid at faa bestemt, om Sygeplejersraadets Forslag vil blive taget til Følge.

Saafernt dette maatte ske, mener Bestyrelsen nemlig, at det vil være nødvendigt, allerede inden det nye Hospital staaer færdigt, at bringe Sagen i det rette Spor ved at udse og udnævne den overordnede Sygeplejerske, der skal paatage sig Chef-plejerskens Opgave.

Denne Dame maatte allerede inden Hospitalets Opførelse have Bemyndigelse til at deltage i Byggekommissionens Forhandlinger, for at de Lokaltiteter, hun senere faar at gøre med, kan blive saa hensigtsmæssige som mulig, ligesom det formentlig ogsaa ved Hospitalets Montering vilde være heldigt, om hun som sagskyndig var medbestemmende i al, hvad der kom til at vedrøre Sygeplejen og Sygeplejerskerne.

Chef-plejersken kunde ogsaa medvirke til, at der blev skaffet de Sygeplejersker, der i Fremtiden skal beklæde de mere overordnede Stillinger, en saadan alsidig supplerende Uddannelse paa anerkendt tidssvarende Hospitaler i Udlandet, at de, naar det nye Hospital staaer færdigt, virkelig vil være istand til at uddanne Elever, som de bør uddannes, ligesom hun paa flere andre Maader kan være medvirkende til, at der paa det nye Hospital straks kommer en saadan Ordning af Sygeplejen, at Hospitalet ogsaa paa dette Omraade kommer til at indtage den Førerstilling, der tilkommer det som Righospital.

Paa ovennævnte Skrivelse indlob den 6te Marts følgende Svar fra Formanden for Lægeraadet, Professor, Dr. med. Chr. Gram:

Som Svar paa Bestyrelsens ærede Skrivelse af 23de Februar d. A. modtaget den 27de Marts 1906, skal jeg meddele, at Forhandlinger om de i nævnte Skrivelse omhandlede Forslag neppe kan ventes oplagne for Tiden, da der formentlig ikke vil blive ansat nogen saadan overordnet Sygeplejerske for Righospitalet, idelmindste foreløbigt, blandt andet, fordi der ikke er planlagt en Sygeplejerskole ved Righospitalet*), og den bevilgede Sum til Righospitalet vil rimeligvis fuldstændig gaa med til det i Lovforslaget fastsatte Program.

Som det fremgaar af denne Skrivelse, er der altsaa ikke det mindste Haab om, at Lægeraadet vil gøre noget for at faa en Sygeplejerskole i Gang paa det nye Righospital, saa vi maa nu, som Fru Koch skriver, sætte vort eneste Haab til, at Offentligheden har mere Forstaaelse af Sygeplejerskernes Tarv end Hospitalsautoriteterne, saaledes at vi, naar vi til Efteraaret indgiver et Andragende desangaaende til Regeringen og Rigsdagen, maa møde mere Forstaaelse, end der hidtil er vist os, og kraftig Hjælp til at flytte Stenen afvejen.

*) Udhævet af mig.

len og fra Krigsskibene de i Domkirken var Søjlerne betragte med Sort, og de ene med blomvundne Guirlander og Krucifikset var hvidt Sort, og ved deres Fod laa af hvide Blomster. Der var reserveret særlige Pladser for de Danske og for alle deres Repræsentanter. Kirken

12 traadte den gejstlige Pro- kirken, medens Orgelet in- opins Sørgemarche, og alle nde rejste sig. I Spidsen gik re med blomvundne Danne- Da Processionen havde taget Tilhørene ligeledes, traadte the frem og sang solo den e "Lær mig, o Skov" - en engelsk Salmie af sangen, ke Pastor A. J. Walker

eriserede Kong Christian de Konge, der gik i Graven re en eneste Uven, som den liestærke Mand, i hvem der g. Et Folk sørger over hans det elskede ham; som han umark. Europa over er Dronninger rundne af hans es Blod, blandt dem var ing Alexandra. Og det er Dag idag, som det var for ve Aar siden, da vor store de uødelige Ord:

Norman, and Dane are we. Dane in our welcome to thee,

rdi vi Englændere alle føler ed Danskerne, at deres Sorg . Denne Mindegeneste her vortes prangende Fornalitet, ernes Møde til Minde om og Fader, der kan være nde Forbillede.

orske og svenske Damer er Dejlig er Jorden. Den or Rydberg traadte frem ort Bøn paa Dansk. Orgelet Mendelssohns Sørgemarche, agerne i Sørgegudstjenesten

ens Udgang modtog den Følgets Kondolence.

Høren.

Livgarden. Majestæt Kongen har ud- Kongelige Højhed Kron- ristian til Chef for Liv- ebataillon.

høje Udnævnelser vises der Eliteafdeling, men hele Hø- som denne sætter den største ans Kongelige Højhed Kron- jo nu allerede i en betyde- e været knyttet til Hærens som naturligt var, fik Prin- ses Uddannelse i den Af- vilken han nu er bleven Chef. i sin Stilling i Garden, hvor 1888 udnævntes til Sekond- han tillige staaet i nær og delse med andre Afdelinger i skal blot mindes om, at Højhed gennemgik Kavaleri- rettede Tjeneste ved Rytter- i Aarhus og i Randers, Hs. Kgl. Højhed nu ved else til Oberst og Chef en stod som Chef for 28de Aarhus, der ifjor Sommer ud- ets Rekruter.

Majestæt Kongens Adjutantstab.

Hans Majestæt Kongens Ad- Oberst, Kammerherre Frø- venfeldt, som har naaet emte Aldersgrænse, træder i ng fra den 16de ds. tilbage ng. erre Lovenfeldt er født den 1841 som Son af Kammer- C. F. Lovenfeldt og traadte Kadet ind paa Landkadet- vorfra han i 1861 afgik som i Kavaleriet og ansattes agonregiment, hvor han var som saadan deltog med Regi- rigen 1861. Efter Krigen Aarrække som Premierløj- ved Ride- og Beslagskolen, efter i 1878 at være avan- timester blev Eskadronchef, amle Regiment, 2det Dragon- nene i Gardhusarregimen-

let. 1885 blev han udnævnt til Adjutant hos Hs. Maj. Kong Christian IX., og fra den Tid var han uaflydligt knyttet til Kongens Adjutantstab, hvor han avancerede til Oberstløjtnant og Oberst, og derefter fra 1902, efter Oberst, Baron Guldenerones Afgang, udnævntes til Chef for Adjutantstaben.

I sin mængeaarige Stilling som nær knyttet til Hs. Maj. Kongen og den kongelige Familie vandt Kammerherre Lovenfeldt i høj Grad Kongehusets Vel- villie og Tillid.

Til at overtage den høje Stilling som Chef for Adjutantstaben er udnævnt Kammerherre, Oberst Peter Michael Herbst, indtil nu Chef for Livgardens Liniebataillon. Kammerherre Herbst er født den 1de Juni 1849 og blev i 1868 Sekondløjtnant i Fodfolket. Saavel som Premierløjtnant som i Stillingen som Kaptajn og Kompagnichef, hvortil han forfremmedes i 1883, var Herbst i en lang Aarrække knyttet til Livgarden, til hvilken han tillige, med en kort Afbrydelse som Chef for 2den Bataillon paa Sølvadens Kaserne, forblev knyttet som Oberstløjtnant og Chef for Forsterkningsbataillon, og endelig fra ifjor som Oberst og Chef for Livgardens Liniebataillon.

Oberst Herbst er saaledes velkendt i Kongehusets Kredse og ved Hoffet, hvor den dygtige og overordentlig elskværdige Officer møder med de bedste Betingelser for at beklæde den betroede Stilling i Hs. Majestæt Kongens umiddelbare Nærhed som Chef for Adjutantstaben.

Nogle Bemærkninger om Sygeplejeuddannelsen.

af E. A. Tscherning, Overkirurg.

Fru Koch, en afgaaet, amerikansk Sygeplejerske, har i redelig Hensigt søgt at vække Lægerne og Offentligheden med en Artikel („Berl. Tid.“ 10de Marts), der noget nær bryder Staven over, hvad der er gjort for Sygeplejeuddannelsen i Danmark. Hun anker over Mangelen af „en Skole for Sygeplejersker“, idet hun peger paa de fortrinlige amerikanske Forhold*). Artiklen vilde have været endnu vigtigere, om den havde røbet lige saa god Forstaaelse som redelig Villie.

Uden alt for meget Ophold ved de herlige amerikanske Forhold og Rangforhold i Sygeplejen, maa jeg berøre de af Fruen fremhævede Sammenligningspunkter. Hvert af de store ansete (amerikanske) Hospitaler har sin Skole for Plejersker, medens der hos os findes „Hospitaler og Kliniker, hvor unge Piger ansættes til at pleje Syge og saa samler sig en større eller mindre Erfaring og Dygtighed heri,“ saaledes er Fru Kochs Ord. Forskellen er ikke saa umiddelbart indlysende. En Sygeplejerskole er dog netop et Hospital, hvor man samler Erfaring og Dygtighed i Sygepleje. Og den længere fremme saa-rodte Ensartethed bliver jo dog ikke opnaaet ved, at hvert Hospital har sin Skole.

Der næst oplyses, at i Amerika „Eleverne varetager“ Plejen af Patienterne; men det er netop en forkert Ordning, og vor er bedre; her „varetager“ de uddannede Plejersker (Assistent) Plejen, bistaaede af Eleverne.

I Amerika, siger Fru Koch, at Forstanderinden „er enebestemmende i alt vedrørende Plejerskerne“. Dette System er for Danmarks vedkommende forkasteligt. Systemet har alle Dage været en Anstødssten ved megal af den religiøse Sygepleje, hvor Søstrene er en anden Styrelse underlagt end Hospitalets, hvorved Plejen ofte, trods mange Søstres Kærlighed og Opofrelse, er gledet Lægerne ud af Haanden, og Systemet bliver ikke bedre ved at omplantes paa ikke religiøs Grund. Sygeplejen skal være et Instrument i Lægens Haand, og hvis en anden stærk Haand har Tag deri, løbes en stor Risiko for, at Instrumentet ved Lejlighed vrides ham af Haanden. Imidlertid er Ordningerne af Hospitalerne i London og Amerika saa forskellige fra her, at det er ganske hen i Vejret at ville overføre hines Forhold

* Det meste af det her sagte har ogsaa Adresse til en Artikel om samme Emne af Frk. C. Lütken for den 14de ds.

direkte paa vor. Og iøvrigt er, efter hvad amerikanske Læger har sagt mig, Forholdene derovre mange Steder bedre, end Fru Koch har skildret dem.

At vi her tillands trænger til Forbedringer, er rigtigt nok, men naar man vil gøre vore Forhold med Sygeplejerskernes Uddannelse til noget af en Skandale, saa maa jeg tillade mig nogle vejledende, faktiske Bemærkninger, der maa have et lidt historisk Præg, for at man kan forstå Sagen.

I 1863 begyndte Diakonisseliftelsen paa Troens Grund at uddanne kristne Kvinder til Sygepleje og anden Barmhertighedsgerning. Det herved indledede Fremskridt i vor Sygepleje bør ikke glemmes. Klogskab fra alle Sider løftede denne Sygepleje saa nogenlunde over de for slige Sygeplejeanstaltninger gældende ovenfor berørte Vanskeligheder. Stiftelsen er da ogsaa i Aarenes Løb bleven Uddannelsessted for et mægtigt Korps af Plejersker, virkende paa deres eget Sygehus, paa en stor Række til dels store Provinsygehuse, i Menighedsplejer, Børne- og Reknavalescenthjem. Det er noget en Smagsag, om man vil nægte dette Institut, hvis Elever faar saa vel teoretisk som praktisk Uddannelse under en fast Disciplin, Navnet af Sygeplejerskole. Om Diakonisseliftelsen ikke har tillagt sig dette Navn; saa har den gjort Skoles Gavn og har Æren af at have givet Stødet til, hvad der i de sidste 50 Aar er sket for Sygeplejesagen i Danmark, og har udviklet Sagen videre i alle disse Aar.

De Ændringer i Arbejdsforholdene, som udviklede sig hen i 2den Halvdel af det 19de Aarhundrede, vanskeliggjorde Nytilgangen af gode Emner til vore Stue- og Vaagekoner, med hvis Hjælp den foregaaende Lægealderklasse „har maattet nøjes“, som Fru Koch skriver med et noget for nedsættende Udtryk om hin for Manges Vedkommende saa opofrende og nøjsomme Stand. Følgelig, Kommunehospitalets daværende Børgmester, besluttede da i Overensstemmelse med Overlægerne at gaa over til en Forbedring af vor Sygepleje, hvor der toges Sigte paa Nytilgang fra bedre, dannede Samfundslag. Natte- tilsyn af det samme Hospitals personale, som afgav Dagtilsynet i Stedet for de fra Byen hentede Vaagekoner, samt Plejerskernes Ledelse og Opdragelse af overordnede, særlig duelige Plejersker, der som „Plejemoeder“ ansattes efter de Inddelinger, som man fandt passende for Hospitalets Forhold. Afdelingernes Størrelse og Bygningsforholdene. Muligen kunde Følgelig have faaet Sygeplejen ind under Diakonisseanstaltens Forsorg, men han og hans Overlæger var heldigvis enige om, at Hospitalet og Kommunens fremtidige Hospitaler skulde have en Sygeplejeordning, der indgik som organisk Led af Hospitalsvæsenet uden Indblanding af nogen udenfor staaende Autoritet. Efter disse Principer paabegyndtes Indførelsen af „den nye Sygepleje“ i 1875. At skaffe det fornødne Personal tilveje gennem en Masseopdragelse i Udlandet, og Ansættelse over hele Hospitalet efter Afskedigelse af hele det gamle Stuekonerpersonale vilde maaske have været en ønskelig Fremgangsmaade, men vilde have krævet en stor økonomisk Anstrængelse og medført en yderst vanskelig Overgangsperiode i administrativ Henseende. Man gik en anden Vej, idet man begyndte med efterhaanden at erstatte Stuekonerne paa et til en halv Afdeling (godt 50 effektive Pladser) svarende Afsnit, der derefter indlagdes under en „Plejemoeders“ Overledelse. Paa dette først organiserede Afsnit paabegyndte man nu at opdrage Elever, hvoraf de mest skikkede overgik til de nye Afsnit, man vilde inddrage, idet Stuekonerne dels afskedigedes, dels overførtes til ledige Pladser andet Sted, og alt som nye Afsnit inddrog, ansattes Plejemoeder paa disse Afsnit, hvor man stadig blev staaende ved en Plejemoeder for det nysnævnte Antal Sygepladser, og herved var indtil videre en saadan Halvafdeling fastslaaet som Hospitalets taktiske Enhed for Sygeplejen. Under Plejemoederen ansattes Assistent, en for hver 10 Sengestue, og det behørigte Antal Elever antoges, i Løbet af Tiden til hen i 80-erne var de to medicinske og de to kirurgiske Afdelinger forsynede med de nye Plejersker, medens Sindssygeafdelin-

gen og Afdelingen for Hudsygdom og veneriske Sygdomme først langt senere blev dragne med ind. Vanskeligheder beredtes ved, at Hospitalet i lang Tid var som en Børs for de talrige, store Hospitaler og Sygehus, der i Aarenes Løb vilde gaa over til en tidssvarende Ordning, og hvor af en eller anden Grund Diakonisserne ikke overtog Plejen. Selvfølgelig var det ikke vore ringeste Kræfter, der paa den Maade forlod os for at gaa andet Sted hen. Tillige forlod ikke faa Elever og Assistent Hospitalet efter et Par Aar for at gaa ud i den private Sygepleje eller udvandre, ligesom det „Røde Kors“ i lange Tider fik næsten alle sine Plejersker oplærte paa Kommunehospitalet, og at tale om Afgivelsen af Plejersker til Byens eget, voksende Hospitalsvæsen.

I al den Tid, hvor Hospitalet saaledes uden at have Midler bevilget til andet end egen Forsyning (Kommunen har ingen Opgave som Uddannelsesanstalt for Landets Sygepleje) dog noleens volens er blevet Uddannelsessted for en stor Del af Sygeplejen i Landet, har man godt haft Øje for, store Brist, paa hvilke man saa godt som muligt har søgt at bøde.

Den i Begyndelsen gældende Nyforsyning med Elever paa hvert Afsnit for sig afløstes for ca. en halv Snes Aar siden af en Nyforsyning under Et for hele Hospitalet, hvortil sluttede sig en normeret Elevtid, til hvilken de Antagne bandt sig for 3 Aar, og en i denne Tid anordnet Uddannelse paa flere Afdelinger, hvorved den tidligere Ensiddighed i Uddannelsen undgaas, og mere Ensartethed for alle opnaas. Antagelsen sker efter selvskreven Ansøgning paa et Skema, der fordrer oplyst henved en Snes Spørgsmaal om Sundhedstilstand, Familieforhold og Livsførelse, alt foruden Besvarelsen bevidnet af kendte Personer, ligesom Lægeattest efter Hospitalets Fordring følger. Som Regel finder der tillige en personlig Fremstilling af Ansøgerinden for en ældre, erfaren Plejemoeder, der har paataget sig saavel Antagelsen af Eleverne, som disses Fordeling paa Hospitalet, idet hendes Bestemmelse paa disse Omraader godkendes af Hospitalets Sygeplejeudvalg (Hospitaldirektøren sammen med en af Overlægerne), medens hun altid forud har forhandlet med Plejemoederne paa Afdelingerne om Fordeling og Omflytning. Efter Antagelsen prøves Eleverne i nogle Maaneder, undertiden for at undgaa Fejlgreb paa et Par Afdelinger, og de, der findes sundhedsmæssig eller professionel uskikkede, fjernes. Ellers uddannes Eleverne praktisk paa to eller flere Afdelinger i tre Aar ved at deltage under Assistenternes i Sygeplejergerning, stadig under Overledelse af Plejemoederne. Efter gennemsnitligt et Aars praktisk Gerning deltager Eleverne derpaa i 4 Halvaar i teoretisk Undervisning, Forklaringer og Overhøring i Anatomi, Fysiologi, Sundheds- og Sygdomslære, Ernæring, Lægemidler, Bandagering, Saarbehandling, Nødhjælp, Barnepleje m. m. med en 19 Arks tettrykt, vel illustreret Bog som Grundlag; Bogen er forfattet med disse Kurser for Oje. En Eksamen afslutter disse Kurser, og hertil slutter sig motiverede Vidnesbyrd fra Plejemoederne, hvor Plejerskerne har gjort Tjeneste, om deres praktiske og personlige Forhold. Disse Prøver og Vidnesbyrd danner Grundlaget for fast Antagelse og Forfremmelse.

Vore Boligforhold har i lang Tid været en slem Anke; disse Vilkaar forbedres nu ved Opførelsen af et stort Hjem for de yngre Plejersker. Den herved nødvendiggjorte Ansættelse af en Husmoder for Hjemmet vil foruden de bedre Boligforhold sikkert være et stort Fremskridt, men Ingen tror, at dermed Udviklingen skal standse.

Dette her fremstillede Arrangement kunde man godt kalde en Skole. Den er kun anordnet for Hospitalet, men, som anført, er dette ved sin Størrelse langt ud over noget andet Sygehus i hele Norden blevet Planteskole for en stor Brokdel af hele Landets Plejersker. Vi er stadig søgte af en stor Del af Landets Døtre for deres første Uddannelse i Sygeplejen og for supplerende Uddannelse for Ældre. I Aarenes Løb er talrige Damer fra Udlandet komne til os for i længere eller kortere Tid at søge Uddannelse ved Deltagelse i Gerningen. Foruden den store Tribut, Kommunehospitalet har givet til Landets Sygepleje, er det ikke faa af vore Damer, der har fundet Anerkendelse i fremmede Lande (det

lyder saa stort, men det er bogstavelig sandt fra Cap Matapan til Nordkap). At der ved Siden heraf er mange Plejersker omkring i By og Land, der skilte med Opdragelse fra Kommunehospitalet, men kun er uheldige Bærere af den gode Tradition, er vist og sandt. Ingen Skole kan undgaa den Kalamitet. Men vi kan trods Manglerne og begaaede Fejl og takket være vore Plejemødres Fortjenester af Sygeplejeuddannelsen se tilbage paa et ikke ganske ringe nytigt Arbejde, og der er derved nu skabt en Tradition for Sygeplejeforholdene, der kan udvikles videre, men ikke saadan kan „fuldstændig omordnes“, som Fru Kochs Fordring lyder. Naar man sigter for højt over Maalet, rammer man nu en Gang ikke.

Jeg har kun berørt Diakonisseanstalten og Kommunehospitalet. Dermed er ikke ment; at ikke ogsaa andre Hospitaler har bidraget meget til det hele Arbejde. Men disse to Anstalter har dog gaaet i Spidsen. hver ad sin Vej, begge mod et ensartet Maal. Derfor har jeg draget dem frem og har af Hensyn til Pladsen maattet lade meget stryge.
